หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ป่าชายเลน" เป็นสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเลปากแม่น้ำหรืออ่าว ซึ่งเป็นบริเวณที่มีระดับน้ำทะเลท่วมถึงในช่วงที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุด [1] อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ป่าชายเลนหรือป่าเลน (Mangrove forest) เป็นกลุ่มพืชซึ่งมีพรรณไม้ต่าง ๆ ได้แก่ โกงกาง แสมตะบูน ตาตุ่ม ฯลฯ เป็นต้น พืชเหล่านี้จะขึ้นอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก เช่น จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยอง ชลบุรี ตราด และจันทบุรี ส่วนบริเวณฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี และบริเวณฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดสตูล ตรัง ภูเก็ต กระบี่ พังงา และระนอง

นอกจากนี้ ยังมีปรากฏอยู่บริเวณปากแม่น้ำ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีระดับน้ำทะเลท่วมถึงสูงสุด เช่น ที่อำเภอบางขุนเทียน ตำบลแสมดำ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม เป็นต้น รวมพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียมของกรมป่าไม้ครั้งล่าสุด พ.ศ. 2532 ปรากฏว่าพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมดเหลืออยู่ประมาณ 1,128,494 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ฝั่งตะวันตกประมาณ 888,564 ไร่ หรือร้อยละ 78.74 ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งหมด รองลงมาอยู่ในเขตภาคตะวันตก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก และภาคกลาง (ก้นอ่าวไทย) มีเนื้อที่ประมาณ 129,430 ไร่

---

[1] Schimpèr, A.F.W. 1903. Plant Geography on a Physiological Basin Oxford University. Press, Oxford. p. 839.

106,775 ไร่ และ 3,725 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.47, ร้อยละ 9.46 และร้อยละ 0.33 ตามลำดับ ของพื้นที่ป่าชายเลนทั้งประเทศ [2]

ในพื้นที่ป่าชายเลนในแถบต่าง ๆ นี้ ล้วนเป็นที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารของสัตว์ทะเลตัวอ่อน เช่น ปลา ปู กุ้ง หอย ฯลฯ และเมื่อตัวอ่อนของสัตว์ทะเลเหล่านี้โตเต็มที่แล้ว ก็จะออกไปดำรงชีวิตอยู่ในท้องทะเลต่อไป ซึ่งในท้องทะเลนั้นหากมีสภาพแวดล้อมที่สกปรก ก็จะทำให้พื้นที่ป่าชายเลนได้รับผลกระทบ ซึ่งผลกระทบนี้ก็จะเกิดแก่สัตว์ทะเลตัวอ่อนในพื้นที่ป่าชายเลนเช่นกัน ซึ่งถ้าสภาพแวดล้อมในทะเลบริเวณรอบ ๆ ป่าชายเลนเป็นสภาพแวดล้อมที่สะอาดมีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติแล้ว เมื่อสัตว์ทะเลจากป่าชายเลนเจริญเต็มที่แล้วก็จะไปอาศัยในทะเล และบางส่วนก็คือ อาหารอันโอชะของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งประกอบไปด้วยคุณค่าอาหารมากมาย เช่น โปรตีน ไอโอดีน และแร่ธาตุอื่น ๆ จำนวนมาก

แต่เป็นที่น่าเสียหายว่าพื้นที่ป่าชายเลนซึ่งเป็นบ้านหรือแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเลตัวอ่อนนั้นได้ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว โดยในช่วงปี 2509-2532 พื้นที่ป่าชายเลนถูกทำลายลงทั้งสิ้น 11,770,881 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50-52 ของพื้นที่ป่าชายเลนที่มีอยู่ใน พ.ศ. 2504 คิดเป็นอัตราการทำลายเฉลี่ยปีละประมาณ 41,917 ไร่ ดังตารางต่อไปนี้

---

[2] อรุณี กฤตยานวัช, "ยุทธศาสตร์การบริหาร และการจัดการด้านที่ดินทำกิน," กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2533, หน้า 7-8.

ตารางที่ 1 การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลนระหว่างปี 2504-2532

ปี	พื้นที่ป่าชายเลน (ไร่)	พื้นที่ที่ถูกทำลาย (ไร่)	สัดส่วนการทำลาย (%)	อัตราการทำลายเฉลี่ย (ไร่/ปี)
2504	2,299,375			
2518	1,954,375	345,000	15.00	24,643
2522	1,795,675	158,700	8.12	39,675
2529	1,227,674	568,001	31.63	81,143
2532	1,128,494	99,180	8.08	33,060
รวม/เฉลี่ย (2504-2532)	1,128,494	1,170,881	8.08	33,060

ที่มา : กรมป่าไม้

จากตารางที่ 1 จะพบว่าใน พ.ศ. 2518 การทำลายพื้นที่ป่าชายเลนได้เริ่มขึ้น และใน พ.ศ. 2529 สัดส่วนการทำลายพื้นที่ป่าชายเลนมีประมาณ 31.63 % ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากที่สุดนับตั้งแต่ พ.ศ. 2504-2532

สาเหตุแห่งการทำลายพื้นที่ป่าชายเลน

จากการค้นคว้าของผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล พบว่าป่าชายเลนเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอ่อนไหว (Sensitive) ในระบบนิเวศน์เป็นอย่างยิ่ง [3] ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการกระทำ (Action) บางอย่างเข้าแทรกแซงระบบนิเวศน์ของป่าชายเลน จะเกิดผลกระทบขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น การพังทลายของชายฝั่งทะเล การขาดแคลนแหล่งอาหารของมนุษย์ การขาดแหล่งอนุบาลสัตว์ทะเลตัวอ่อน การขาดรายได้ของชาวประมงชายฝั่งทะเล และการเกิดน้ำเสียบริเวณชายฝั่งทะเล เป็นต้น

จากการศึกษาที่ปรากฏในรายงานของ UNESCO ปี พ.ศ. 2530 ได้ระบุว่าพื้นที่ป่าไม้ชายเลนของประเทศได้ลดลงมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 และใน พ.ศ. 2532 พื้นที่ป่าไม้ได้ลดลงเหลือเพียง 1,128,494 ไร่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในระยะ 28 ปี พื้นที่ป่าไม้ชายเลนได้ลดลงเป็นจำนวน 1,160,881 ไร่ หรือร้อยละ 50.92 ของพื้นที่ปี 2504 โดยมีพื้นที่ลดลงเฉลี่ยปีละ 41,817 ไร่ หรือเฉลี่ยร้อยละ 1.82 ต่อปี [4]

จากสถิติการเสื่อมสภาพของพื้นที่ป่าชายเลนดังกล่าว เนื่องมาจากผลของการจัดการพื้นที่ป่าชายเลนและการจัดการป่าชายเลนที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การขาดการควบคุมการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การพัฒนาประเทศ โดยไม่คำนึงถึงระบบนิเวศน์ป่าชายเลน

---

[3] ทวีศักดิ์ ปิยกาญจน์, ผลกระทบด้านต่าง ๆ จากการพัฒนาป่าชายเลน รายงานการประชุมสัมมนาระบบนิเวศวิทยาป่าชายเลน ครั้งที่ 3 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 8-12 เมษายน, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, กรุงเทพฯ พ.ศ. 2522, หน้า 8-30.

[4] Maenace, W. 1987 Mangrove Forest and Fisheries IOFC, DEV. FAO, Rome. p. 35

อย่างไรก็ดี การกระทำ (Actions) ที่เป็นตัวทำลายสภาพแวดล้อมป่าชายเลนนั้น สามารถสรุปเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก. การพัฒนาประเทศ

ข. การพัฒนาอุตสาหกรรม

ค. การขาดกฎหมายโดยตรงในการจัดการป่าชายเลน

ก. <u>การพัฒนาประเทศ</u> ได้แก่ การนำความเจริญและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในประเทศ จุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับและพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในประเทศให้ดีกว่าเดิม ด้วยเหตุนี้ จึงมีการทำลายป่าเพื่อขยายความเจริญในรูปแบบต่าง ๆ เข้าสู่ส่วนท้องถิ่น เช่น การตัดถนนอันเป็นการทำลายป่าชายเลนในบริเวณตำบลบางปู อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี การตัดไม้เกินกำลังของป่าเพื่อนำไม้มาใช้ในอุตสาหกรรมหรือสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ การสร้างท่าเทียบเรือเล็กบริเวณพื้นที่ป่าชายเลนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ตรัง ฯลฯ การสร้างเขื่อนที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งทำให้ขาดดินตะกอนปากแม่น้ำอันทำให้เกิดภาวะชายฝั่งพังลงสู่พื้นน้ำ และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ เป็นต้น

ข. <u>การพัฒนาอุตสาหกรรม</u> ได้แก่ การลงทุนทำกิจการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ โดยจะส่งผลให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งจะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ แต่ในบางครั้งการพัฒนาอุตสาหกรรมก็เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเช่นกัน โดยเฉพาะการทำลายพื้นที่ป่าชายเลน เป็นต้น โดยมีการสร้างโรงแรมพังงาเบย์รีสอร์ท จังหวัดพังงา [5] เพื่อธุรกิจท่องเที่ยว การสร้างร้านอาหารในพื้นที่ป่าชายเลนที่อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี [6] การสร้างโรงงานปลาป่นบริเวณแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น นอกจากการลงทุนโดยเอกชนแล้ว ในส่วนของรัฐ (State)

---

[5] ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้ไปพักที่นี่ เมื่อ 18 เมษายน 2534

[6] ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้ไปที่ห้องอาหารนี้และถ่ายรูปไว้ ซึ่งสามารถดูได้จากภาคผนวก เมื่อมีนาคม 2535

ก็ได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ป่าชายเลนเช่นกัน เช่น นิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดชลบุรี นิคมอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร [7] เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี มีกิจกรรมหนึ่งซึ่งเอกชนเป็นผู้ลงทุนและรัฐเป็นผู้ให้การส่งเสริม คือ การทำนากุ้งกุลาดำ (Shrimp Farm) รัฐโดยกรมประมงจะเป็นผู้ให้ความรู้ทางวิทยาการแก่เอกชนผู้สนใจทำนากุ้ง [8] ด้วยเหตุนี้ พื้นที่ป่าชายเลนจึงถูกใช้เป็นพื้นที่ทำนากุ้งเป็นจำนวนมาก ซึ่งพื้นที่ป่าเหล่านี้บางแห่งก็เป็นพื้นที่มีโฉนด แต่บางแห่งเอกชนก็บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ [9]

จากสาเหตุดังกล่าว พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคใต้ฝั่งอันดามันและฝั่งอ่าวไทย จึงถูกใช้เป็นพื้นที่ทำนากุ้งแทบทั้งสิ้น ก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศป่าชายเลนและก่อผลกระทบต่อมนุษย์ในภายหลัง เช่น การขาดรายได้ของชาวประมงบริเวณชายฝั่งทะเล การขาดแนวปะทะคลื่นและลมทะเล การขาดแหล่งอาหารทะเล จำนวนอาหารทะเลลดลงและมีราคาแพงขึ้น เป็นต้น

ค. <u>การไม่มีกฎหมายโดยตรงในการจัดการป่าชายเลน</u> ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะในการจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรในท้องทะเล กรณีที่ต้องการใช้กฎหมาย รัฐจะใช้กฎหมายที่ใกล้เคียงกรณี เช่น พื้นที่ป่าชายเลนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

---

[7] ข้อมูลได้จากการสำรวจเมื่อ 19 พฤษภาคม 2535 สถานที่ตั้งนิคมอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

[8] สัมภาษณ์ผู้ทำนากุ้งที่จังหวัดจันทบุรี 2 ราย เมื่อพฤษภาคม 2534 และจังหวัดตราด เมื่อมิถุนายน 2534 และ กรกฎาคม 2535

[9] ผู้เขียนได้ไปเก็บข้อมูลที่นากุ้งแห่งหนึ่งในจังหวัดตราด พบว่าพื้นที่ 20 ไร่ หรือประมาณ 10% ของพื้นที่ทำนากุ้งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

รัฐก็จะใช้พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 บังคับใช้ หรือกรณีการตัดไม้โกงกางโดยไม่ได้รับอนุญาต รัฐก็จะใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 บังคับใช้ สาเหตุเพราะไม้โกงกางเป็นไม้หวงห้าม การตัดฟันต้องขออนุญาตองค์กรเจ้าหน้าที่ก่อน เป็นต้น กล่าวโดยสรุปในปัจจุบันนี้รัฐจะใช้กฎหมายทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน กฎหมายเหล่านี้สามารถจำแนกได้สองประเภท คือ

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม

1. <u>กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรง</u> ได้แก่

1.1 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484
1.2 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
1.3 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

2. <u>กฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อม</u> ได้แก่

2.1 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498
2.2 พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497
2.3 พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490
2.4 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510
2.5 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
2.6 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535
2.7 พระราชบัญญัตการท่าเรือ พ.ศ. 2494
2.8 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456

จากการที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะในการจัดการทำให้องค์กรเจ้าหน้าที่เกิดความสับสนในการใช้กฎหมาย และในบางครั้งองค์กรเจ้าหน้าที่ก็ใช้ประโยชน์จากการไม่มีกฎหมายโดย

เฉพาะในการตีความกฎหมาย (Interpretation) ซึ่งในทางหลักการของกฎหมายปกครองถือว่าเป็นการบิดเบือนอำนาจ (abuse of power) อีกประการหนึ่ง

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงหาทางแก้ไขโดยการเสนอรูปแบบที่เหมาะสมของกฎหมายจัดการป่าชายเลน โดยจำแนกออกเป็นสองลักษณะ คือ การจัดการป่าชายเลนและการจัดการพื้นที่ป่าชายเลน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์กฎหมายของประเทศไทยซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และนำกฎหมายป่าไม้ของประเทศอินโดนีเซีย (The basic forestry Law) และกฎหมายป่าไม้ของประเทศมาเลเซีย (Forestry Legislation Act) มาวิเคราะห์ร่วมด้วย ทั้งนี้ เพราะทรัพยากรทางทะเลในประเทศอินโดนีเซียมีระบบการอนุรักษ์โดยรัฐบาลมลรัฐต่าง ๆ โดยยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจให้ท้องถิ่น (Deconcentratization) การกำหนดพื้นที่คุ้มครองในท้องทะเล ฯลฯ เป็นต้น [10] ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจเช่นเดียวกับกฎหมายป่าไม้ของประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีหลักในการอนุรักษ์พื้นที่ท้องทะเลเป็นต้น ซึ่งหลังจากการวิเคราะห์กฎหมายดังกล่าวมานี้ จะพบว่าในกฎหมายในส่วนการจัดการป่าชายเลนและการจัดการพื้นที่ป่าชายเลน จะมีองค์ประกอบ 3 ประการดังนี้ คือ

1. องค์กรเจ้าหน้าที่
2. เนื้อหาของกฎหมาย
   - 2.1 การควบคุมพื้นที่ป่าชายเลน
   - 2.2 การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน
   - 2.3 การคุ้มครองพื้นที่
3. สภาพบังคับของกฎหมายและหรือการบังคับใช้กฎหมาย

จากการวิเคราะห์พบว่าองค์ประกอบทั้งสามประการนี้ น่าจะเป็นแนวทางในการหาโครงสร้างที่เหมาะสมของกฎหมายจัดการป่าชายเลน และเป็นรูปแบบที่วิทยานิพนธ์ยึดถือในการวิเคราะห์กฎหมายฉบับต่าง ๆ ต่อไป

---

[10] ดูได้จากบทวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศ บทที่ 4

วัตถุประสงค์และขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาถึงผลกระทบการพัฒนาประเทศที่มีต่อป่าชายเลน

2. ศึกษาถึงสภาพและประสิทธิภาพของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบันที่เกี่ยวกับป่าชายเลน

3. ศึกษาถึงความสอดคล้องและขัดแย้งระหว่างกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องป่าชายเลน

4. ศึกษาถึงบทบาทความรับผิดชอบ อำนาจหน้าที่ขององค์กรที่ร่วมกันรับผิดชอบในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

5. ศึกษาถึงความจำเป็นในการมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการป่าชายเลน

แนวความคิด สมมติฐาน ทฤษฎีของการวิจัย

ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายโดยตรงที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และการใช้ประโยชน์ป่าชายเลน คงอาศัยกฎหมายอื่น ๆ ในการบังคับใช้ เช่น กฎหมายป่าไม้ กฎหมายป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายอุทยานแห่งชาติ ฯลฯ เป็นต้น แทน จึงเกิดมีผลให้สภาพและความคงอยู่ของป่าชายเลนใกล้จะสิ้นสภาพลง

ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันแก้ไขและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลน สมควรจะต้องมีกฎหมายโดยตรงในการจัดการป่าชายเลน ซึ่งกฎหมายนี้ควรจะประกอบด้วยโครงสร้างดังนี้ คือ

1. หน่วยงานที่รัฐรับผิดชอบ (องค์กรเจ้าหน้าที่)
2. ขอบเขตของเนื้อหาสาระทางกฎหมาย
3. สภาพบังคับใช้ของกฎหมายและหรือการบังคับใช้กฎหมาย

ทฤษฎีทางนิติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นหลักของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้แก่ ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อม (Environmental Right) ทฤษฎีบริการสาธารณะ (Public Service)

ทฤษฎีการใช้อำนาจรัฐ (Public Power) แนวความคิดพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Sustainable Development) แนวความคิดสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ (Environmental Cum Economic)

<u>วิธีดำเนินการวิจัย</u>

1. การวิจัยแบบเอกสารโดยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517, พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 พระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2521 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2523 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2527 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2527 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2530 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2532 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2532 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2534 รวมทั้งบทความและสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน

2. การวิจัยภาคสนาม (Research) โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและระบบนิเวศวิทยาป่าชายเลน เช่น ศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ปิยกาญจน์ ศาสตราจารย์ ดร.สนิท อักษรแก้ว ในเรื่องกฎหมาย คุณวุฒิกร อินทวงศ์ อัยการกองคดีอาญา กรมอัยการ พ.ต.ท.สุรช หงสนันท์ กองปราบปรามตำรวจนครบาล สามยอด เกี่ยวกับการสอบสวนคดีป่าไม้ที่ผ่านมา คุณชัชวาลย์ พงษ์พานิช เอกชนผู้ทำนากุ้ง ในจังหวัดตราด คุณอรุณี กฤตยานวัช เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนพัฒนาปศุสัตว์และการประมง กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนและการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน และคุณสนั่น พรหมโณมัย เจ้าหน้าที่กองป่าสงวน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ คือ

1. การวิจัยจะมีผลทำให้ทราบนโยบายที่แน่ชัดของรัฐต่อการจัดการป่าชายเลนและทรัพยากรในท้องทะเล เช่น แนวปะการัง ป่าหญ้าทะเล (Seagrass) สาหร่ายทะเล เป็นต้น

2. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งทางการบังคับใช้กฎหมายและบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

3. ทราบถึงโครงสร้างกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองป่าชายเลน

4. ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในมาตรการในทางกฎหมายในการจัดการป่าชายเลน

5. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักกฎหมาย ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมของกฎหมายป่าชายเลน

6. ในกรณีที่รัฐจะบัญญัติกฎหมายป่าชายเลน สามารถจะนำโครงสร้างนี้ไปศึกษาและเป็นรูปแบบของกฎหมายจัดการป่าชายเลนได้ทันที

7. เป็นประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา และผู้สนใจศึกษากฎหมายสิ่งแวดล้อม